Proč u mobilních aplikací nestačí myslet jen na nevidomé uživatele

Když se řekne přístupnost dopravní nebo jiné veřejné aplikace, lidi si často představí jen otázku „co potřebuje nevidomý uživatel“. V prvním díle seriálu se podívám na to, co ve skutečnosti vyžadují zákony č. 99/2019 Sb. a č. 424/2023 Sb., jak do toho zapadá norma WCAG a proč se požadavky týkají úplně celé aplikace, ne jen pár vybraných obrazovek — a pro koho všechno se přístupnost vlastně dělá.

Následující dva články jsou pro kohokoli, kdo staví nebo objednává mobilní aplikaci, a nejen ve veřejné službě. Zde zmíněné příklady budou z oblasti dopravní aplikace, ale platí prakticky pro jakoukoliv z kterékoliv oblasti. Nyní si trochu přiblížíme legislativu. Ve druhém dílu pak navazuji konkrétními pravidly, na která se nejčastěji zapomíná.

Trocha legislativy

Jsou tu dva zákony. **Zákon č. 99/2019 Sb.**, o přístupnosti internetových stránek a mobilních aplikací subjektů veřejného sektoru, který přejímá směrnici EU 2016/2102. Týká se výslovně i mobilních aplikací, ne jen webů, a lhůta pro jejich soulad uplynula už v červnu 2021. Odkazuje na harmonizovanou normu **EN 301 549**, která pro obsah vyžaduje WCAG úrovně A a AA, a k tomu ukládá zveřejnit **prohlášení o přístupnosti** a provozovat **mechanismus zpětné vazby** pro hlášení bariér.

Druhý je **zákon č. 424/2023 Sb.**, o požadavcích na přístupnost některých výrobků a služeb, který přejímá European Accessibility Act (směrnici EU 2019/882) a je účinný od 28. června 2025. Dopadá mimo jiné na služby v osobní dopravě, jejich aplikace, elektronické jízdenky a prodejní systémy. Pro regionální a městskou dopravu je část požadavků zúžená, ale online prodej jízdenek je zároveň službou elektronického obchodu, a na tu požadavky platí v plném rozsahu.

Praktický závěr, který je dobré si z legislativy odnést především: **nejde si vybrat jen některé obrazovky.** Požadavky míří na aplikaci jako celek: vyhledání spojení, odjezdy, nákup a zobrazení jízdenky, výluky, účet, nastavení, mapy, notifikace. Stav „čtečka funguje na vyhledávání, ale ne na nákup“ je z pohledu zákona nesplnění a nesplněné části je nutné pravdivě popsat právě v tom prohlášení o přístupnosti.

WCAG je psané pro web. U mobilu to skoro celé platí také

Norma, na kterou se všechno odkazuje, je WCAG, aktuálně verze 2.1 na úrovni AA. Je psaná pro web, ale drtivá většina kritérií je přenositelná i na nativní aplikaci: kontrast, textové alternativy, struktura obsahu, fokus, oznamování změn, to všechno platí úplně stejně. Rozdíly jsou jen v pár místech, která vycházejí ze specifik mobilu: gesta, dotykové ovládání, otáčení displeje, spolupráce se systémovou čtečkou obrazovky a takzvaná closed functionality: uzavřená zařízení jako jízdenkové automaty nebo platební terminály, ke kterým si uživatel nemůže připojit vlastní čtečku obrazovky, takže přístupnost musí zajistit rovnou samotné zařízení, třeba sluchátkovým výstupem nebo hmatovými tlačítky. Tyhle věci WCAG 2.1 nepokrývá do detailu a řeší se výkladově. Pomáhá kapitola 11 normy EN 301 549 a starší materiál WAI „Mobile Accessibility“.

WCAG 2.2 z roku 2023 přidává přesně ty „mobilně praktické“ věci: minimální velikost interaktivních prvků, požadavek, aby fokusovaný prvek nebyl ničím překrytý, alternativu k přetahování prvků (například přenastavování posuvníků) a přístupné přihlášení. Systémové pokrytí mobilních a nehtmlových rozhraní má přinést až **WCAG 3**, ta je ale zatím v raném návrhu. Rozumná laťka pro dnešek: **WCAG 2.1 AA závazně, WCAG 2.2 AA jako cíl.**

Není to jen o nevidomých

Tohle je nejčastější nepochopení. Zákon i norma míří na **všechny** uživatele s postižením:

- **Nevidomí** ovládají aplikaci čtečkou (TalkBack, VoiceOver) a obrazovku nevidí vůbec.
- **Slabozrací** si zvětšují písmo, používají lupu, potřebují dostatečný kontrast a tmavý motiv.

- **Osoby s poruchou barvocitu** nerozliší stav vyjádřený jen barvou.
- **Osoby s motorickým omezením** (třes, ovládání jednou rukou, přepínačem, externí klávesnicí) potřebují velké dotykové prvky a jednoduchá gesta.
- **Neslyšící a nedoslýchaví** potřebují titulky a informaci, která není vyjádřena pouze zvukem.
- **Osoby s dyslexií a kognitivními obtížemi** potřebují jednoduchý jazyk, konzistenci, žádný časový tlak a srozumitelné chyby.
- **Osoby citlivé na rychlý pohyb a blikání** potřebují možnost pohyb omezit.

A skoro každé opatření pomáhá i lidem bez postižení: velké dotykové prvky a jednoduchá gesta oceníte při ovládání jednou rukou v tramvaji, kontrast na přímém slunci, srozumitelnou chybu ve spěchu. Cílem tedy není „režim pro nevidomé“, ale přístupná celá aplikace ve všech svých funkcích.

Ve druhém dílu procházím konkrétní pravidla: od fokusu a velikosti tlačítek přes to, co řekne čtečka, až po nákup jízdenky a způsob, jak přístupnost ověřit.

Zdroje

- Zákon č. 99/2019 Sb. (https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2019-99)
- Zákon č. 424/2023 Sb. (https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2023-424)
- Směrnice EU 2016/2102 (přístupnost webů a aplikací veřejného sektoru) (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32016L2102)
- Směrnice EU 2019/882 (European Accessibility Act) (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32019L0882)
- WCAG 2.1 (https://www.w3.org/TR/WCAG21/)
- WCAG 2.2 (https://www.w3.org/TR/WCAG22/)
- WCAG 3 (pracovní návrh) (https://www.w3.org/TR/wcag-3.0/)
- EN 301 549 (ETSI, aktuální verze v3.2.1) (https://www.etsi.org/deliver/etsi_en/301500_301599/301549/03.02.01_60/en_301549v030201p.pdf)
- WAI: Mobile Accessibility (https://www.w3.org/WAI/standards-guidelines/mobile/)
- Prohlášení o přístupnosti a metodické materiály (Digitální a informační agentura) (https://www.dia.gov.cz/cs/nase-cinnosti/na-cem-pracujeme/pristupnost-internetovych-stranek-a-mobilnich-aplikaci/co-je-pristupnost)